

ЛИНГВОКУЛТУРОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА ПРЕВОДА НА ШЕГИ И АНЕКДОТИ (ВЪРХУ ПРИМЕРИ ОТ ТРИ АНГЛИЙСКИ И АМЕРИКАНСКИ КОМЕДИЙНИ СЕРИАЛА)

Неда-Мария Панайотова

Югозападен университет „Неофит Рилски“

Резюме. Статията разглежда някои лингвокултурологични аспекти при превода на комедийни сериали, като във фокуса на вниманието са избрани два английски сериала, създадени между 1977 – 1992 година – „Внимавай какво говориш“ (1977), „Ало, ало“ (1982 – 1992) и американският „Гувернантката“ (1993). Разглеждат се трудностите при превода на езиковите особености, девиантностите в говора на героите, както и трудностите при превода на културния код, като цяло, и неговата уместност, за да се осигури успехът на комуникацията. Статията се съсредоточава и върху фигурата на чужденеца, обща за трите сериала, и върху превода на културни бележки и стереотипи като изпитание за преводача, който трябва да пресъздаде не само езиковите различия, но и отличителните черти на отделните култури и етноси, без да изоставя своя културен код. Ефектът от този сблъсък не утвърждава унизителното отношение към определен етнос или култура, а хуморът показва стремеж за преодоляването на стереотипите, показва, че различията помежду ни като хора не са толкова големи всъщност.

Keywords: комедийни сериали; лингвокултурология; превод; стереотип; девиантност

Културното отражение в превода, културните и езиковите характеристики, които са разбираеми само за носителите на езика, но трябва непременно да бъдат преведени на целевия език, като се запазят привлекателността и възможностите им, са едно от многото изпитания за преводача на комедийни сериали. Затова първо ще направим някои лингвокултурологични бележки, защото лингвокултурологията е наука, която има тясна връзка с превода. Картината на света, която пресъздава сериалът, както и езиковите различия на събеседниците може да са такива, че да е трудно за преводача да съгласува детайлите на възприятието за различните, да речем, съсловия, етнически груп-

пи, религиозни общности и др., без което не може да се осигури успешен акт на комуникация.

Превеждайки отразените особености на определена култура във филмите, преводачите трябва да познават и разбират и нюанси от манталитета, мирогледа на носителите на езика и да използват средства за изразяването му на всички нива. Освен това е необходимо преводачът да бъде наясно и със социалния контекст на определени моменти, което прави възможно прилагането на определени езикови ресурси и екстралингвистични препратки за предаване; той трябва да може да отразява идеи и форми, разбираеми за получателите на превода, зрителите.

Като предлага разнообразие от възможности за превод, все пак преводачът остава носител на своя културен код. В теорията на межкултурната комуникация са разработени специални категории, с помощта на които е възможно да се характеризират отличителните черти на културите и да бъдат открити разлики между тях. Те включват системата от вербални и невербални знаци, осъзнаване на себе си и околната среда; храна, облекло, диалекти и др.

В процеса на превод преводачът трябва да неутрализира езиково-етническата бариера и да предотврати нарушаването на смисъла. В същото време, той не бива да допусне да се загуби национално-културната идентичност в процеса на комуникация. За тази цел може да се добавя допълнителна обяснителна информация към превода или бележки. Това обаче е доста трудно приложимо по отношение на филмите, особено на комедийните, които разчитат на първичното възприемане на хумора, а не на допълнителни ремарки за разбирането на героите и ситуацията, при четенето на които именно хумористичното би се загубило. Тедлок смята, че „пренебрегването на превода несъмнено е свързано с убеждението, че стилът, или поне по-добрата част от него, е просто непреводима“ (Tedlock 1971, p. 121).

Без да се спира на дефинициите за стил, Линда Пилиер говори за това, че както понятието „стил“, така и понятието „глас на повествованието“ са комплексни. В „*Rhetorical Grammar*“ Колин и Грей определят гласа на писателя като „идентичността, която създавате, като избирате думи и ги подреждате върху страницата“ (Kolin & Gray 2010, p. 122).

Пилиер използва термините „глас“ и „гледна точка на разказвача“ свободно в текста си въпреки разграниченията в критиката (Uspensky 1973; Fowler 1977; Genette 1980; Chatman 1990). За нея „внимателното проучване на лексико-граматичните характеристики може и играе важна роля в анализа“; по-важно е как стилистиката влияе върху преводите, как езиковедите стилисти могат да се възползват от различните наративни гласове, като тя наблюдава върху целевата читателска аудитория и контекста на превода (вж. Pillier 2019, p. 226).

Чрез стила на оригинала преводачът, а оттам и читателят разбира какво прави един писател. Преводачите, които не обръщат внимание на стилис-

тичните характеристики на текста, променят „гласа“. Перифазирайки Voase-Beier, Пилиер пише: „стилистичните характеристики на преведен текст могат да действат като улики какво е имал предвид авторът на изходния текст“ (Pillier 2019, p. 243).

Особено предизвикателство е да се преведе стилът на мислене, а оттам и стилът на говорене на персонажа, особено на персонажа чужденец в дадена среда. Фаулър определя понятието „стил на ума“ като „всяко отличително езиково представяне на индивидуално умствено аз“ (Fowler 1977, p. 103). Винаги има контекст, в който преводът се случва, и историята трябва да бъде транспонирана с всичките си елементи, за да я разбере зрителят.

В избраните три английски сериала, които разглеждаме – „Внимавай какво говориш“ (1977), „Ало, ало“ (1982 – 1992) и „Гувернантката“ (1993), изключително популярни не само в България, а и в цял свят, неизменно става дума за образи на Другия, различния, чужденеца в нова езикова среда. Първият от тези сериали – *Mind Your Language* (с български превод „Внимавай какво говориш“), е британски комедийен телевизионен сериал, чието действие се развива в Лондон, в колеж за обучение на възрастни, където се преподава английският като чужд език.

Вторият сериал – „Ало, Ало“, е сред най-успешните сериали на Би Би Си, заснети са общо 86 епизода. Действието основно се развива в кръчмата на Рене Артоа в окупирана Франция по време на Втората световна война и сериалът представя нетрадиционен поглед към войната и съпротивата, като част от героите са английски летци, италиански и немски генерали и др. чужденци, които внасят не само колорит, но и много хумор в различните сцени. В блестящия превод на Златна Костова са използвани и чуждици или архаизми, които липсват в оригинала, но са разпознаваеми и заредени с определен смисъл за българина.

В третия сериал – „Гувернантката“, Фран, американка, козметичка, от нещото семейство и юдейка случайно попада в типично английско богато семейство, където става гувернантка. Във всички случаи „чужденецът“ се сблъсква в новата среда с език, култура, обичаи и стереотипи, различни от неговите, и в ситуациите на неразбиране или неадекватност се пораждат много от комедийните моменти в тези филми.

Нека да видим как преводачите се справят с предаването на различния стил, акцент, диалект, с една дума – с девиантностите в езика, от една страна, и с предаването на различните стереотипи, култура, обичаи, религия, от друга.

Девиантност и чуждоезичност

Хумористичният ефект и в трите сериала разчита и на девиантностите в езика на героите чужденци. В сериала „Внимавай какво говориш“ голяма част от диалога се гради върху неразбирането от курсистите на езиковите

конструкции или пък на произношение, което променя смисъла на думата и оттам се получават смешни, неясни или конфузни изрази.

Още в първия епизод на „Внимавай какво говориш“ Али казва на мисис Кортни, че желае да се „запаши“ в курса по английски. Тук преводачът удачно е заменил оригиналния израз, в който курсистът казва: *I wish to be unrolled* (иска да се развия) вм. „запиша“ (*I wish to be enrolled*), със „запаши“, което на български е по-близо звуково до „запиша“ и така се оправдава грешката (линк към българския превод на епизода – https://www.videoclip.bg/watch/1548421_vnimavaj-kakvo-govorish-sezon-1-epizod-1-bulgarsko-audio).

В същия епизод италианският курсист Джовани нарича мистър Браун „професоре“, а учителят го поправя. Българският преводач е намерил дума, близка по звучене, за да отрази грешката на курсиста, но и да създаде каламбур:

Браун: *Не, Джовани, не професоре, наричай ме „сър“.*

Джовани: „сър“? О, аз сега разбрал. (покланя се на Браун) *Вие сте били зачетен.*

Браун: *Зачетен?*

Джовани: *Si. Зачетен от кралица.*

Браун: *Ах, почетен. Аз не съм такъв „сър“.*

В оригинал:

Mr. Brown: *No, Giovanni, not 'proffessore'. Call me 'sir'.*

Giovanni: *Oh, I just understood. (bow down to Brown) You have been knotted.*

Brown: *Knotted?*

Giovanni: *Si, knotted by the Queen.*

Brown: *Knighted. No, I'm not that kind of 'sir'.*

В оригинала играта е между думите „вързан“ и „почетен“, а българският преводач променя първата дума, но така запазва шегата чрез близостта на „зачетен“ и „почетен“.

Чрез произношението преводачът се опитва да предаде езиковите и етническите характеристики на чужденеца. Възпроизведени са езикови стереотипи по отношение на фонологичните характеристики.

Анна и Даниел не могат да кажат „the“ на английски. Анна казва: „*Jairmans are zer best*“ и когато говори английски, смесва „V“ и „W“.

Даниел произнася „the“ като „ze“, както в изречението си „*Идвам да уча английски*“ като „*I come to ze right place?*“. Макс пък, който е от Гърция, добавя придишание (h) към много думи, например казва „*Хо 'кей*“, вм. „*О 'кей*“.

Таро от същия сериал, който е японец, завършва фразите си с неизменно „o“, защото така изразява уважение и по-висок стил на говорене: (Таро: „*I am-o, very happy, to be, learning-o, Eng-o-lish*“.); китайката Су Ли бърка Р и Л, например:

Su Li: *Mr. Brown? Prease folgive my rateness. I aporogise but I rost my way.*

Brown: Not to worry. What is your name and where are you from?

Su Li: Chung Su Li. Democlastic Lepublic of China.

Brown: And what is your job?

Su Li: Secletaly. Chinese dipromat.

„Внимавай какво говориш“, „Първият урок“, епизод 1

На български са предадени същите грешки: „плостете“, „лепублика“, „секлетар“.

От произношението на тези герои може веднага да идентифицираме дали са от Япония, Китай, Германия, Франция, Италия или Гърция например. В този сериал всички курсисти бъркат изразите, заменят букви, убедени са, че са научили добре английския.

Девиантностите на изговора създават смешни ситуации и в образа на чистача Сидни, който говори на лондонския диалект *кокни* и в превода българският преводач се е постарал както в кокни се съкращават думите и се говори бързо, така да предаде речта на героя. От това също се поражда недоразумения, защото дори мистър Браун невинаги разбира какво казва Сидни.

В сериала „Гувернантката“ например Фран има остър акцент от Куинс; говори на нос и по начин, който е възприеман като просторечен, тя не е изискана и затова в един от епизодите я учат да говори като истинска дама. Найлс, икономът, използва скоропоговорки, за да я упражнява на конкретни звуци.

В оригинала упражняват звука „р“ – „How now Brown cow“. В оригинала е безсмислена фраза, но разговорно може да се използва и в смисъл на „как си“ (Martin, G. 1997 – 2004). Фран обаче не е британка и затова не разбира.

В българския превод скоропоговорката звучи така: „Тлъста гъска мръсно съска“, като се упражнява звукът „с“. Решението на преводача е добро, защото запазва скоропоговорката, а и шегата в следващата реплика:

Фран: Не че ще има тлъсти гъски на партиито.

Найлс: Само Вие така си мислите.

В сериала *Ало, Ало* английският полицай Крабтри винаги обявява своето идване с „Добрутро“. Той би трябвало да говори френски, но очевидно не се справя и Рене казва за него: „Оня английски идиот, който уж говори френски“. Неговите девиантности са огромно количество, затова ще цитираме само няколко тук: „в четната си носим торт“, „можем ли да пийнам едно кафе“, „напрагахте ми цицана на главата“, „Малкият ви тинк е люш паркиран“, „Не оставете дълг или ще ви прасна един глоб“, „Гледкал съм такъв. Туй е дълга патка“, „Трябва да пуснете ръки на женски кюлоти“. В някои от случаите се получават каламбури:

Полицаят Крабтри: Добрутро! Английските летици се сажалват, че имат много честен в сапуна.

Ивет: („превежда“ на Рене): Чесън в супата.

Полицаят Крабтри: Искат да им пратите котел с харана.

Ивет: („превежда“ на Рене): Колет с храна.

„Ало, Ало“, втори сезон

Етнически, културни белези и стереотипи

Както знаем, стереотипите за народи, съсловия, религии, малко или много, представят Другия в неблагоприятна светлина за сметка на себевъзприемането на Аза и своята националност. Според Ливайн и Аделмен (1982) стереотипът е фиксираното, свръхгенерализираното на предубедени вярвания, които имаме за другите хора. Dobewall, H., Strack, M. & Müller, G. (2011, p. 216) твърдят, че стереотипите са преувеличени описания, обобщени концепции или вярвания за културна група и не са непременно точно приписани. Въз основа на стереотипите могат да се правят немотивирани обобщения за цели етноси. Нитъл посочва, че „някой, който среща няколко индивиди от определена страна и ги намира за тихи и сдържани, може да каже, че всички граждани на въпросната държава са тихи и сдържани. Обобщение като това не позволява разнообразие в групите и може да доведе до стигматизиране и дискриминация на групите, ако стереотипите, свързани с тях, са до голяма степен негативни“ (Nittle 2021).

Разбира се, въпреки че създават нагласа (най-често негативна) за групи съсловия или народи, стереотипите имат и ролята да облекчават ежедневната комуникация, защото формират определени очаквания.

Филмите, вицовете също могат да формират, но и разпространяват стереотипни образи и представи. В изследваните три сериала, създавани в периода между 1977 – 1992 г., виждаме системно оголването на стереотипите за чужденеца с цел постигане на хумористичен ефект. Може би това е една от идеите на времето да се преодолее сложността на мултикултурализма, защото в сериала шегите не звучат расистки или еретично.

Когато в началото на сериала „Внимавай какво говориш“ мистър Браун казва името си на курсистите „Браун“, Али отговаря, като посочва себе си и индийката Джамила:

– *Грешиите, вие сте бял. Ние сме кафяви.*

(епизод 1, сезон 1, линкът е по-горе)

Днес политкоректното говорене сигурно би коригирало някои реплики. Но от това със сигурност хуморът ще пострада.

Героите са очертани въз основа на техния произход. Германката Анна Шмит говори отсечено и деловито. Японецът Таро спори с нея кой е по-деловит – германците или японците, като казва, че японците правят по-хубави телевизори и фотоапарати, и при всяко изказване първо се покланя.

Определени персонажи се разпознават като част от групата, към която принадлежат. Джамила от Индия лесно се разпознава от сарито, което носи.

С други думи, тя е стереотипизирана като индийска жена, защото носи индийска традиционна носия. Таро пък е стереотипизиран чрез жеста на поклона.

Когато идва сикхът, мистър Браун се опитва да го настани до Али, който е пакистанец, но сикхът протестира, а двамата се скарват кой е неверник – сикхите или привържениците на исляма. Налага се мистър Браун да пояснява, че в курса по английски всички са равни.

Су Ли, китайската курсистка, и Таро, японецът, непрекъснато влизат в политически спорове.

Brown: "Taro, how are relations between Japan and China?"

Taro stands up, bows, and speaks: "Depends on the political-o way-of-point-o. Japan, right wing-o. China, left-wingo".

Brown: "I see. Su Li, are you light wing-o or reft wing-o? Right wing or left wing?"

Su Li, offended: "I follow teaching of Chailman Mao!"

Brown: "Well in that case you better sit here up front" Su Li goes to her seat.

(Мистър Браун: „Таро, какви са отношенията между Япония и Китай?“

Таро става, покланя се и казва: „Зависи от политик-о на правителството. Япония – дясно крило, Китай – ляво крило“.

Мистър Браун: „Разбирам. Су Ли, ти си от левите или от десните?“
*(всъщност тук Браун повтаря думите на Таро, като бърка както китайката буквите **p** и **l**, и както Таро добавя **o** накрая (**light wing-o or reft wing-o**)).*

Това обаче в българския превод е пропуснато. Явно, преводачът е бил затруднен.

Спорове се водят и между красавиците на курса – францужойката Даниел и шведката Ингрид за мястото на предния чин, които се състезават за вниманието на учителя и също изтъкват прелестите на своите си националности:

Daniel: "You move, yes?"

Ingrid: "I move no".

(Даниел: „Ти се преместиш, да?“

Ингрид: „Аз се премести не“.)

Оправдавайки стереотипа на францужойката любовчийка, Даниел иска съвет какво да прави с ревнивия си партньор в сериата „Чужденец от Глазгоу“ (1979), назовавайки пет имена на мъже. Репликата на мистър Браун е:

– *Явно се застраховаш, но е нелепо.* (https://www.videoclip.bg/watch/1148693_vnimavaj-kakvo-govorish-1979-s03-e01)

В сериала *Ало, Ало* също се обиграват различни стереотипи.

Когато разпитват Рене за Съпротивата, той казва, че Съпротивата се състои предимно от момичета, които се показват през нощта като всички френски девойки. (Сезон 2, епизод 1) – https://www.videoclip.bg/watch/467313_alo-alosezon-2-epizod-1-bulgarsko-audio

В сезон 5, епизод 4 на същия сериал, когато Рене бяга в женски дрехи, но се притеснява, че има мустаци, лейтенант Грубер го успокоява: „Рене, в немската армия на жените сержанти е разрешено да пускат мустаци“. (<https://www.facebook.com/watch/?v=220545812813663>)

Стереотипът за суровите арийци обаче е пародиран най-ясно в образа на лейтенант Грубер, който не харесва жени и шегите на негов гръб не секват.

В епизод 5, сезон 7 на същия сериал двамата англичани се къпят, а Ивет и Мари влизат и англичаните са стресирани от това нахлуване в личното им пространство. А Ивет казва на Мари:

– Чувала съм, че англичаните не обичат да се къпят.

(https://www.videoclip.bg/watch/1788309_alo-alo-sezon-7-epizod-5-bulgarsko-audio)

Основната цел на представените стереотипи е да ни разсмеят. Оттам и нетрадиционният поглед към войната. Френските жители и италианският герой, капитан Берторели се интересуват повече от правенето на любов, отколкото от войната. Британците са представени доста глупаво, английският полицаи Крабтри говори ужасен френски, а междувременно германците окупатори са много различна група. Те са сериозни и решителни (генерал-майор Фон Клинкерхофен), корумпирани и мързеливи (полковник Фон Щрьом), комично зловещи (хер Флик, хер Фон Смолхаузен), много секси и хитри (редник Хелга). Макар да е наистина забавен, „Ало, Ало“ е по-дълбок и по-смислен от всяко от декларативните по-натрапчиви и политически предложения.

Рене, когото наричат „най-смелият човек във Франция“, всъщност е страхливец. Когато Мосю Льоуклер пита защо не иска да се ожени за лидерката на комунистическата съпротива Дениз, Рене отговаря: „Помислете за живота, който би трябвало да водя. Взривяване на влакове, избягване на куршуми, спане в жив плет, живот в канавки“.

Британските летци също не са обрисувани като герои, а вместо да преследва френските селяни, комендантът на града полковник Фон Щрьом моли Рене да не помага на Съпротивата, за да има самият той лесен живот. Сериалът показва, че истинската цел на авторите на комедии би трябвало да е, в крайна сметка, да ни разсмеят.

В сериала „Гувернантката“ еврейската тема се появява и чрез Фран, и чрез симпатичната ѝ и малко луда баба Йета.

Фран е разпознаваема по ярките, екстравагантни тоалети, които носи и чрез които е видно, че не е от същото съсловие като семейството на Шефийлд. Костюмите на героинята, проектирани от стилистката Бренда Купър (която печели награда *Еми* за тях), са стилистичното средство за разграничаване на жизнерадостния ѝ характер от останалия актьорски състав. Има епизод, който се насочва към еврейското потекло на Фран и стремежа на евреите да се же-

нят вътре в общността си. Бавачката е помолена от шефа си Максвел Шефилд да провали започващата връзка между Маги, която още учи в колеж, и нейния преподавател по философия. (*Fran Dates A Professor!* | The Nanny – https://www.youtube.com/watch?v=ZDmg0S_Iug)

Когато професорът вижда Фран, той се влюбва в нея, но Фран е влюбена в Шефилд и не иска да се среща с професора. Преломният момент, когато Фран променя нагласата си към него, е, когато той предлага среща в събота, но внезапно оттегля предложението, напомняйки си на глас, че ще трябва да отиде на *бар мицва* на племенника си този ден. Бавачката, която дотогава се съпротивлява за среща с професора, се свлича от радост на стола. В последващия разговор с Маги Фран я моли да ѝ разреши да се среща с нейния преподавател, с думите: „*Ти си толкова млада, руса и богата, че можеш да имаш безброй момчета. Колко красиви евреи, които все още са необвързани на моята възраст, има? Моля те, Маги, позволи ми да изляза с него*“ („You’re so young and blond and rich, you could have a zillion goyishe guys. How many gorgeous Jewish guys that are still single at my age are there? Please, Maggie, let me go out with him.”)

В сериала, въпреки образованието и съсловието си, жизнерадостната Фран от Куинс като една истинска Пепеляшка успява в големия свят на богатата Америка.

Наличието на множество културни и етнически стереотипи, които се отразяват и в езика на превода, откриваме и в трите сериала. Може би една голяма част от тези стереотипи днес бихме възприели като неприемливи или утвърждаващи неравенства. Но е факт, че комичният ефект се дължи и на сблъсъка на тези стереотипи и представи. Като в истинските комедийни творби, тук няма добри и лоши герои, а по-голямата част от тях са много симпатични на зрителя именно чрез грешките и провалите си. Ефектът от този сблъсък не утвърждава унизителното отношение към определен етнос или култура, а хуморът показва стремеж за преодоляването на стереотипите, показва, че различията помежду ни, като хора, не са толкова големи всъщност, защото в тези сериали се пародират всички герои, като автоиронизирането също не им е чуждо.

REFERENCES

- BOASE-BEIER, J., 2006. *Stylistic Approaches to Translation*. Manchester: St. Jerome.
- DOBEWALL, H., STRACK, M. & MÜLLER, G. E., 2011. Cultural value differences, value stereotypes, and diverging identities in intergroup conflicts: The Estonian example. *International Journal of Conflict*, vol. 5, no. 1, pp. 212 – 223.
- CHATMAN, S., 1990. *Coming to Terms: The Rhetoric of Narrative in Fiction and Film*. Ithaca: Cornell University Press,

- GENETTE, G., 1980. *Narrative Discourse: An Essay in Method*. Tr. Jane E. LEWIN New York: Cornell University Press.
- FOWLER, R., 1977. *Linguistics and the Novel*. London: Arrowsmith.
Available from: DOI : 10.4324/9781315015897
- KOLLN, M. & GRAY, L. 2010. *Rhetorical Grammar: Grammatical Choices, Rhetorical Effects*. Harlow: Pearson Education.
- LEVINE, D. R., & ADELMAN, M. B., 1993. *Beyond language: Cross-cultural communication*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hall Regents.
- MARTIN, G., 1997 – 2004. Frase Finder. What's the origin of the phrase ,How now brown cow?' – Available from: <https://www.phrases.org.uk/meanings/188800.html>.
- NITTLE, N., 2021. "What Is a Stereotype?" ThoughtCo, Feb. 7, 2021. Available from: [thoughtco.com/what-is-the-meaning-of-stereotype-2834956](https://www.thoughtco.com/what-is-the-meaning-of-stereotype-2834956).
- PILLIÈRE, L., 2019. Style and Voice: *Lost in Translation?* Études de stylistique anglaise [Online], 12 | 2018, Online since 19 February 2019, connection on 12 September 2019. Available from: URL : <http://journals.openedition.org/esa/560> ; DOI : 10.4000/esa.56.
- TEDLOCK, D., 1971. On the translation of style in oral narrative". *The Journal of American Folklore*, vol. 84, no. 331, pp.114 – 133.
- USPENSKY, B., 1973. *A Poetics of Composition*. Berkeley: University of California Press.

Internet Resources:

- Mind your language,1/1 Available from: – https://www.videoclip.bg/watch/1548421_vnimavaj-kakvo-govorish-sezon-1-epizod-1-bulgarsko-audio <14 July 2024>
- Mind Your Language Season 3, Episode 1 Belong To Glasgow Available from: (https://www.videoclip.bg/watch/1148693_vnimavaj-kakvo-govorish-1979-s03-e01)<14 July 2024>
- Alo, alo 2/1 Available from: – https://www.videoclip.bg/watch/467313_alo-alosezon-2-epizod-1-bulgarsko-aydio <14 July 2024>
- Alo, alo, 5/4. Available from: (<https://www.facebook.com/watch/?v=220545812813663>) <14 July 2024>
- Alo, alo, 7/5. Available from: (https://www.videoclip.bg/watch/1788309_alo-alosezon-7-epizod-5-bulgarsko-audio) – <14 July 2024>
- Nanny, Fran dates a Professor – https://www.youtube.com/watch?v=ZDmg0S_llug – <14 July 2024>

**LINGUOCULTURAL ASPECTS OF THE TRANSLATION
OF JOKES AND ANECDOTES
(BASED ON EXAMPLES FROM THREE ENGLISH
AND AMERICAN COMEDY SERIES)**

Abstract. The article examines some linguocultural aspects in the translation of comedy series, focusing on two English series created between 1977 and 1992 – “Mind Your Language” (1977), “‘Allo, ‘Allo” (1982 – 1992), and the American show “The Nanny” (1993). The difficulties in translating linguistic features, deviances in the characters’ speech, the challenges in translating the cultural code as a whole, and their relevance to ensuring the success of communication, are examined. The article also focuses on the figure of the foreigner, common to the three series, and on the translation of cultural notes and stereotypes as a test for the translator, who must recreate not only linguistic differences, but also the distinctive features of individual cultures and ethnicities, without abandoning his cultural code. The effect of this clash does not affirm the humiliating attitude towards a certain ethnicity or culture, and the humor shows a desire to overcome stereotypes, expressing that the differences between us as people are not that many.

Keywords: comedy shows; linguocultural; translation; stereotypes, deviance

✉ **Neda-Maria Panayotova**

ORCID iD: 0000-0001-8255-5779

South-West University “Neofit Rilski”

E-mail: nedamimi1@gmail.com